

بودجه ۱۴۰۵ روی میز بررسی بهارستانی ها

تأکید مجلس بر معیشت انضباط مالی و عدالت اقتصادی

صفحه ۲

یادداشت- ۱

ضرورت شکست خط صعودی تورم

رضا غنی پور

حدود ۳ سال قبل در زمان دولت سیزدهم و در شرایط زمانی که دلار ۵۲ هزار تومان قیمت داشت در یادداشتی بر بلندای همین ستون نوشتم که طی ۵ سال آینده اقتصاد ایران راهی که ترکیه، ونزوئلا و لبنان پیموه راطی خواهد کرد، اما توجهی به این هشدار و سایر هشدارهای کارشناسان نشد تا کار به جایی رسیده که دولت چهاردهم تانپوهی از مشکلاتی مواجه شده که از دولت قبل به ارث رسیده است. نرخ دلار در این دو کشور هم مثل ایران یک دوره طولانی با شیب ثابت رشد کرد و ناگهان با شکست خط روند، رویبرو شدند. اتفاقی که گام اولش در ایران در ماه گذشته رخ داد و به نظرم با ادامه وضعیت موجود و در صورتی که برنامہ ریزی های لازم برای مقابله با این وضعیت نشود، رشد تورم تداوم خواهد داشت. این روند اقتصاد ایران را با خطر ظهور ابر تورم بیشتر از هر زمان دیگری مواجه می سازد. در هر سه کشور یاد شده (لبنان، ترکیه و ونزوئلا) ما با این الگو مواجه بودیم: ۱) وقوع کسری بودجه مزمن دولت، ۲) تأمین کسری از مسیر پولی (مستقیم یا غیرمستقیم) و ۳) دلاریزه شدن انتظارات و ضعف لنگر اسمی (Nominal Anchor) که ماه گذشته در اقتصاد ایران رخ نمایان کر افزایش ناگهانی سرعت گردش پول نبود، بلکه شکست انتظارات ثبت بود. این وضعیت یعنی وقوع «تابع تقاضای پول ناپیوسته» در این صورت اقتصاد ایران وارد شرایط جدید (Regime Shift) شده است. در این شرایط پیش بینی خطی دیگر جواب نداده و باید به گونه ای متفاوت تحلیل و ارزیابی کرد. این همان «شکست خط روند» است که به زبان اقتصادی یعنی رفتار مردم و بنگاه ها نسبت به نگه داشتن پول ناگهان عوض شده و تغییرات بنیادین می کند. به شکلی که دیگر با آلمان های گذشته قابل توضیح نیست، اما نقطه چرخش این تغییرات، نه سطح نقدینگی، بلکه شکست در رفتار نگهداری پول بود. رشد نقدینگی به تنهایی باعث رشد تورم نشده و ابر تورم ایجاد نمی کند، بلکه به گزاره های دیگری نیاز است تا رشد مستمر تورم را شکل دهد. در این میان اما پرسشی مهم در آذهان عمومی شکل می گیرد و آن اینکه نشانه های علمی ورود به فاز خطرناک تورمی چیست؟ آیا رشد نقدینگی است که شرایط نامتقارنی را ایجاد می کند؟ آیا رشد سرعت پول است؟ کسری بودجه افزایش دة دولت را با چنین وضعیتی مواجه می سازد یا اینکه پای مسائل دیگری در میان است؟

از منظر اقتصادی باید گفت که این تغییر رفتار خانوار و بنگاه ها کاهش ماندن و واقعی پول، جلو انداختن خرید، تبدیل قسری در آمد به دارایی و... است که چنین وضعیت بغرنجی را در حوزه تورم ایجاد می کند. مسأله اصلی امروز شتاب گرفتن گردش پول است نه صرفا فزایش شدن پول و نقدینگی، شکست ساختاری یعنی رابطهای که سال ها کار می کرد اما دیگر کار نکرده و وضعیت نرمال ایجاد نمی کند. مثلاً تا دیروز با تورم ۴۰ درصد مردم هنوز ریال را به عنوان یک منبع سرمایه ای نگه می داشتند و خریدهایز قابل تعویق بودند، اما بعد از یک نقطه خاص و رسیدن به وضعیتی متفاوت حتی با همان نرخ تورم قبلی، مردم و صاحبان سرمایه دیگر ریال را نگهداری نکرده و آن را ذخیره نمی کنند. هر درآمدی سریع تبدیل به احسن شده و ریال معنای خود را از دست می دهد. قیمت ها با «ترس از آینده» تعیین می شود، نه هزینه امروز و این تغییر تدریجی نیست؛ بلکه جهشی است. اگر این شتاب تثبیت شود، حتی رشد نقدینگی ۳۰ تا ۴۵ درصدی هم می تواند به تورم های ناپایدار و جهشی منجر شود. این همان جایی است که اقتصادده دچار شکنندگی می شوند، اما چرا رسیدن به یک چنین جایگاهی برای اقتصادها خطرناک برآورد می شود؟ چون بانک مرکزی دیگر نمی تواند رفتار پولی را پیش بینی کرده و دورنمایی از آینده ارایه کند. در یک چنین شرایطی ابزارهای کلاسیک (نرخ بهره، کنترل نرخ ارز) اثرشان را از دست داده و وارد فاز متفاوتی می شوند. سیاست گذاری های پولی پس از رسیدن به یک چنین نقطه ای است که بسیار حرکت سنگینی خواهد داشت. همه توان و همت مسوولان اقتصادی کشور باید در جهت جلوگیری از حصول یک چنین شرایطی شود. ما باید به جنگ تورم و زمینه های آن برویم و برای این منظور به رشد آگاهی های عمومی اقتصادی مردم و مدیران نیاز داریم.

با آغاز اجرای برخی تغییرات در سیاست های قیمتی حوزه انرژی، بحث اصلاح الگوی مصرف در کنار اصلاح قیمت بنزین دو گانه ای است که تحلیلگران معتقدند تاثیر مستقیمی در بهبود شاخص های اقتصادی کشور در دورنمای آینده دارد. ضرورتی که به اعتقاد برخی صاحب نظران، بدون یک راهبرد روشن و جامع به نتیجه نخواهد رسید. بحث اصلاح قیمت انرژی، به ویژه بنزین، سال هاست به عنوان یکی از پیچیده ترین و حساس ترین چالش های اقتصاد

علی شمس اردکانی در یادداشتی در «تعادل» تحلیل می کند

گام های اصلاحی دولت و چالش بزرگ انرژی

۱) باید توجه داشت که تثبیت مصنوعی قیمت سوخت، نه تنها به نفع اقتصاد ملی نیست، بلکه موجب تشدید مصرف بی رویه، اتلاف منابع و افزایش فشار بر بودجه عمومی می شود. با این حال، آنچه اکنون اجرا شده، به باور او بیشتر شبیه یک «گام محدود» است که باید در ادامه با رویه های دیگر تکمیل شود. تجربه های گذشته در این زمینه کاملاً گویاست. در مجلس هفتم مجلس اصولگرایی روی کار آمد که در شب عید به مردم عیدی داد و طرح تثبیت قیمت ها

را تصویب و اجرایی کرد. این طرح زیربنای بسیاری از مشکلاتی است که امروز اقتصاد ایران در حوزه انرژی با آن دست به گریبان است. متأسفانه هر چند این رویکردها از جمله طرح تثبیت قیمت ها، با شعار حمایت از مردم آغاز شده است، اما در عمل به زیان منافع ملی و معیشت همان مردم تمام شده اند. در بسیاری از این موارد، تصمیمات اقتصادی در قالب «عیدی به مردم» یا حمایت معیشتی معرفی شده...

ادامه در صفحه ۳

اتاق ایران خواستار نقشه راه مشترک با وزارت خارجه شد

مطالبه بازتعریف دیپلماسی اقتصادی

یادداشت- ۳

بورس میان ترس و ارزندگی

محمد خجری زاد

بازار سرمایه در دو هفته اخیر بیش از هر زمان دیگری تحت تأثیر ریسک های ژئوپلیتیک و تصمیمی قرار گرفته است. ریسک هایی که نه تنها فضای معاملات را ملتهب کرده، بلکه باعث شده بخش قابل توجهی از سرمایه گذاران ترجیح دهند موقتاً بازار خارج شوند و نظاره گر تحولات بمانند. این رفتار، اگر چه در نگاه اول ممکن است با واقعیت های بنیادی بازار همخوانی نداشته باشد، اما در چارچوب منطق رفتاری سرمایه گذاران، تصمیمی قابل پیش بینی و حتی عقلانی به شمار می رود. واقعیت این است که بازار سهام از منظر بنیادی در شرایطی قرار دارد که می توان آن را جذاب توصیف کرد. افزایش قابل توجه نرخ ارز، به ویژه رشد دلار بنیامی از محدوده حدود ۷۰ هزار تومان به سطح ۱۲۰ تا ۱۳۵ هزار تومان، اکنون در حال انعکاس تدریجی در گزارش های ماهانه شرکت ها است. این اثر گذاری، به زودی در صورت های مالی و سودآوری شرکت ها نمایان تر خواهد شد. سودمی تواند چشم انداز مثبتی برای بسیاری از نامهای بورسی ایجاد کند. به بیان دیگر، شدت گمانه زنی ها در باره وقوع جنگ، همچنان ترس بر بخش مهمی از بازار تازه در آستانه بهره برداری از رشد نرخ ارز قرار داده موضوعی که از منظر تحلیلی، جذابیت

ادامه در صفحه ۳

ولیعهد عربستان سعودی روی باز کردن املاک مکه به روی خریداران خارجی شرط بندی می کند

این کشور - است در بحبوحه این تغییرات، مکه - زادگاه پیغمبر اکرم (ص) و میزبان میلیون ها زائر سالانه - یکی از قابل اعتمادترین منابع سرمایه گذاری خارجی را ارایه می دهد. اسلام سریع ترین دین در حال رشد جهان است و تحلیلگران تخمین می زنند که این پادشاهی سالانه میلیاردها دلار از گردشگری مذهبی درآمد کسب می کند. با توجه به اینکه اکنون به سرمایه گذاران خارجی اجازه خرید سهام محلی داده شده و بازار املاک و مستغلات به روی خریداران بین المللی باز شده است، انتظاری می رود مکه و مدینه مقاصد اصلی برای جذب سرمایه گذاری باشند. وقتی خیرنگار بلومبرگ نیوز اخیراً از این شهر بازدید کرد، با وجود اینکه فصل اوج سفر نبود، مملو از گردشگران مذهبی از بریتانیا، الجزایر و انگلستان بود. حج که وظیفه دینی واجب برای هر مسلمان سالم است، امسال در ماه مه بر گزار می شود. در سال های اخیر، پادشاهی تعدادویزاهای عمره را افزایش داده و هجوم بازدید کنندگان رادر تمام طول سال تضمین کرده است. هنگام طلوع آفتاب، هزاران نفر از مسجدها حرام بیرون آمدند. مغازه های فروش طلا و هدایای مذهبی شبانه روزی باز و همیشه شلوغ بودند. برخی اتاق های هتل های پنج ستاره می توانند در طول ماه رمضان تا شش ۱۰ هزار دلار قیمت داشته باشند.

ادامه در صفحه ۳

بررسی بن بست پزشک خانواده از دریچه اقتصاد سلامت

پزشک خانواده

بدون جذابیت مالی دوام نمی آورد

صفحه ۸

«تعادل» عوامل تاثیر گذار

روی بازار سرمایه را بررسی می کند

بورس زیر سایه سیاست

ایس روزها و هفته ها بازار سرمایه بیش از هر زمان دیگری نشان داده که نه تنها آینده اقتصاد، بلکه بازتاب دهنده مستقیم تحولات سیاسی و امنیتی است. در سال های گذشته هر خبر مربوط به تنش های منطقه ای، مذاکرات تجربی های جدید گمانه زنی های سیاسی و امثال این موارد به سرعت خود را در تابلوی معاملات بورس تهران در قابل صف های فروش سنگین، افت شدید فروش، ارزش معاملات پایین و قفل شدن...

صفحه ۸ | بخوانید

بازار مسکن در انتظار رونق یا تداوم رکود؟

حق مسکن سه میلیونی در سایه اجاره های چند ده میلیونی

افزایش «حق مسکن» کارگران از ۹۰۰ هزار تومان به سه میلیون تومان روی کاغذ جهشی قابل توجه است، اما در بازاری که اجاره یک واحد کوچک در تهران با ارقامی چند ده میلیونی بسته می شود این عدد بیش از آنکه گره گشای شدنمادی از شکاف میان سیاست های حمایتی و واقعیت معیشت متأجران است. همزمان، بازار مسکن که بیش از دو سال در رکود تورمی به سر می برد، در آستانه پیش بینی های تازه در باره زمان ورود به دوره رونق...

صفحه ۸ | بخوانید

یادداشت- ۴

معضل مهم سرمایه در گردش

تورم بالا، نرخ تأمین مالی سستگین و محدودیت های بین المللی، مسیر توسعه بخش خصوصی را دشوار کرده است. او از دولت خواست ثبات اقتصادی ایجاد، تعامل با دنیا را تسهیل کند و امکان تأمین مالی از مسیرهای متنوع را فراهم سازد.

عباس آزگون

تورمی که در کشور وجود دارد، یک طرف ماجراست. امروز با تورم ۵۰ تا ۶۰ درصدی مواجه هستیم. از سوی دیگر، نرخ ارز نیز جهش های جدی داشته است؛ دلار تر جیحی از ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان به حدود ۱۰۰ هزار تومان رسیده و دلار تالار اول که پیش تر در محدوده ۷۰ هزار تومان بود، اکنون به بالای ۱۲۰ هزار تومان افزایش پیدا کرده است. در چنین شرایطی، یکی از اساسی ترین و بزرگ ترین مشکلات بنگاه ها، بحث تأمین مالی است. از یک سو سرمایه گذاری خارجی در عمل وجود ندارد و از سوی دیگر به دلیل تحریم ها امکان استفاده از ابزارهای رایج تجاری و مالی بین المللی برای بنگاه ها فراهم نیست.

حتی در برخی موارد، بنگاه ها ناچارند برای انجام مبادلات تجاری سرده گذاری کنند تا بتوانند از کالای صادراتی راه کشور باز گردانند. این وضعیت به منابع بیشتری نیاز دارد. در حالی که بعضاً نرخ تأمین مالی در بخش هایی که فعالیت اقتصادی مولد و بالایی دارند بسیار بالاست؛ اما در عمل بازدهی کافی ندارند، چرا که با وجود بالا بودن نرخ تأمین مالی، نرخ بازده سرمایه در گردش پایین مانده و در نتیجه حاشیه سود بنگاه ها کاهش پیدای می کند و حتی امکان در یافت منابع هم وجود داشته باشد، با توجه به تورم بالا در بسیاری موارد توجه اقتصادی ندارد. به نظر من عامل اصلی، تورم است. واقعاً باید ریشه ها و علل منجر به تورم از بین برود. تا زمانی که شاهد تورم باشیم، تأمین مالی پایدار ممکن نیست. اگر امسال با ۱۰۰ واحد پول بتوان ۱۰۰ کالا به ۱۵۰ واحد پول نیاز خواهد بود. این یعنی سرمایه در گردش بنگاه ها به طور مداوم فرسوده می شود. از طرف دیگر، سرمایه گذار خارجی هم حضور ندارد. دولت نیز بخش قابل توجهی از منابع مالی موجود در بازار را از طریق انتشار اوراق و حتی فضای پسا جنگ، موجب شد بازار ها وارد فاز انتظار شوند. تعطیلات مکرر به دلایل مختلف مانند آلودگی هوا، گرما و سرما، نوسانات برق و آب، مشکلات دی ماه و حتی قطع اینترنت، تهگی بر وضعیت بنگاه ها از گذار بوده است. وقتی در جامعه میل به مصرف کاهش پیدای می کند، به طور طبیعی عملکرد بنگاه ها دچار مشکل می شود. اما در مقابل، نرخ ضایعات ها همچنان، دشمنی کند اما همه این وضعیت فشار بر بخش خصوصی و بنگاه های کوچک و متوسط را بیشتر کرده و مشکلات آنها را تشدید می کند.